

FRANCES HODGSON
BURNETT

SALAAED

Illustreerinud
CHARLES ROBINSON

Inglise keelest tõlkinud
ANNA MÄGI

SISUKORD

I	<i>Ainuuksi</i>	5
II	<i>Preili Mary, jonnijüri</i>	13
III	<i>Üle nõmme</i>	24
IV	<i>Martha</i>	30
V	<i>Nutt koridoris</i>	51
VI	<i>Ometi keegi nuttis...</i>	60
VII	<i>Võti</i>	69
VIII	<i>Leevike, kes näitas teed</i>	77
IX	<i>Kõige kummalisem maja, kus keegi on elanud</i>	87
X	<i>Dickon</i>	99
XI	<i>Pasknääri pesa</i>	114
XII	<i>Kas ma võiksin saada tükikese maad?</i>	125
XIII	<i>Ma olen Colin</i>	137
XIV	<i>Noor radža</i>	154

XV	<i>Pesaehitus</i>	170
XVI	<i>„Ei tule!“ ütles Mary</i>	185
XVII	<i>Marutuju</i>	195
XVIII	<i>Me ei piassi sellega suguki änam viitma</i>	204
XIX	<i>Ta on tulnud!</i>	213
XX	<i>Ja ma elan igavesti, igavesti ja igavesti!</i>	227
XXI	<i>Ben Weatherstaff</i>	238
XXII	<i>Kui päike loojeneb</i>	250
XXIII	<i>Nõidusevägi</i>	258
XXIV	<i>Laske neil naerda</i>	274
XXV	<i>Eesriie</i>	289
XXVI	<i>See on ema!</i>	298
XXVII	<i>Aias</i>	310

Originaali tiitel:
Frances Hodgson Burnett
The Secret Garden
William Heinemann, 1911

Esitrükk eesti keeles: kirjastus Loodus, 1931
Teine trükk eesti keeles: Eesti Raamat, 1993

Kujundanud Julius Sommer
Korrektuuri lugenud Priit Põhjala

Tõlge eesti keelde © Anna Mägi ja Tänapäev, 2019

ISBN 978-9949-85-630-5

Trükitud AS-i Printon trükikojas

I

Ainuuksi

Kui Mary Lennox saadeti Misselthwaite'i mõisasse oma onu juurde, siis ütlesid kõik, et ta on kõige ebameeldivama välimusega laps, keda kunagi nähtud. See oli ka tõsi. Tal oli väike kõhn nägu ja väike kõhn keha, hõredad heledad juuksed ja hapu ilme. Ta juuksed olid kollased ja ta nägu oli kollane, sest ta oli sündinud Indias ning ilmast ilma ühel või teisel põhjusel haige olnud. Ta isa oli olnud Inglise valitsuse teenistuses, alati ametis ja ka ise haige, ema aga oli olnud suur iludus, kes armastas ainult seltskonnas käia ja röömsate inimestega lõbutseda. Ta polnud väikest tüdruku üldse soovinud, ja kui Mary sündis, palgati tema jaoks *ayah*^{*}, kellele anti mõista, et kui ta soovib *mem-sahibile*^{**} meeldida, siis peab ta hoidma lapse eemal ema silmist nii palju kui võimalik. Nii et kui Mary oli veel haiglane, virisev, inetu väike imik, hoiti teda emast eemal, ja kui ta

* *Ayah* – india lapsetüdruk, amm.

** *Mem-sahib* – Indias käskijanna, proua.

muutus põduraks, jonnakaks, vantsivaks mudilaseks, hoiti teda samuti eemal. Laps ei mäletanud, et ta oleks kunagi näinud midagi muud lähedast kui tumedanäolisi pärismaalastest teinijaid ja oma hoidjaid, ja kuna viimased alati ta sõna kuulasid ja igas asjas talle järele andsid, sest *mem*-sahib oleks vihastanud, kui lapse kisa oleks teda häirinud, siis oli Mary kuueaastaselt selline türanlik ja isekas jonnipulk, millist harva leida. Noor inglise kooliõpetajanna, kes oli tulnud õpetama talle lugemist ja kirjutamist, vihkas teda niivõrd, et lahkus kohalt kolme kuu pärast, ning teised õpetajannad, kes tulid tema asemele, lahkusid veel lühema aja järel. Kui Mary ise poleks tõsiselt teada soovinud, kuidas raamatuid lugeda, siis poleks ta kunagi tähti selgeks saanud.

Ühel eriti palaval hommikul, kui Mary oli umbes üheksa-aastane, ärkas ta väga pahas tujus ning muutus veelgi pahuramaks, kui märkas, et teinija, kes seisis ta voodi kõrval, polnud mitte *ayah*.

„Miks sina tulid?“ küsis ta võõralt naiselt. „Ma ei taha, et sina siin oled. Saada mulle *ayah*.“

Naine vaatas hirmunult ning kogeles, et *ayah* ei saa tulla, ning kui Mary sattus marru ja lõi ning tõukas teda, näis naine olevat veel rohkem hirmul ja kordas, et hoidjal pole võimalik *missie*-sahibi* juurde tulla.

* Käskijanna, preili.

Midagi saladuslikku oli õhus sel hommikul. Midagi ei tehtud harilikus korras ning mõningad pärismaalastest teenijad näisid puuduvat, kuna need, keda Mary nägi, hiilisid või tormasid ringi tuhakarva ja ehmunud nägudega. Ent keegi ei tahtnud talle midagi öelda ja *ayah* ei tulnud. Mary oli täiesti ükski jäetud, kuna hommik sammus oma rada. Lõpuks läks ta välja aeda ning hakkas omaette mängima veranda lähedal puu all. Ta tegi mängult lillepeenart, torgates suuri sarlakpunaseid hibiskiõisi tillukestesse mullakuhilatesse, ise aga muutus seejuures üha vihasemaks ning pomises endamisi nimesid, kuidas ta nimetaks Saidie't, ja sõnu, mida ta ütleks, kui Saidie tagasi tuleks.

„Siga! Siga! Sea tütar!“ ütles ta, sest pärismaalast seaks nimetada on kõige suurem teotus.

Hambaid kiristades kordas ta seda ikka ja jälle, kuni kuulis, et ema tuleb kellegagi verandale. Emaga oli kaasas heledajuukse-line noormees ning nad rääkisid isekeskis tasasel, kummalisel toonil. Mary tundis seda kena noormeest, kes nägi välja nagu poisike. Ta oli kuulnud, et see on keegi väga noor ohvitser, kes oli äsja Inglismaalt saabunud. Laps vahtis teda põrnitsedes, veel enam aga põrnitses ta oma ema otsa. Seda tegi ta alati, kui tal õnnestus oma ema näha, sest *mem-sahib* – nii nimetas Mary teda kõige sagedamini – oli pikk, sihvakas, nägus naine ja kandis ilusaid rõivaid. Ta juuksed olid nagu lokkiv siid, tal oli õrn väike nina, mis näis kõigesse põlglikult suhtuvat, ning tal

olid suured naeratavad silmad. Kõik ta rõivad olid õhukesed ja lendlevad ning – nagu Mary ütles – „täis pitse“. Sel hommikul näis neis olevat veel rohkem pitse kui kunagi enne, kuid ema silmad ei naernud sootuks mitte. Need olid suured ja ehmunud ning vaatasid paluvalt heledajuukselise poisikese – ohvitseri näole.

„On see nii väga halb? Oh, kas tõesti on?“ kuulis Mary teda küsivat.

„Hirmus,“ vastas noormees väriseval häälel. „Hirmus, proua Lennox. Oleksite pidanud minema mägedesse juba kahe nädala eest.“

Mem-sahib ringutas käsi.

„Oh, tean, et oleksin pidanud minema!“ kaebas ta. „Jäin ainult, et osa võtta sellest rumalast banketist. Kui loll ma olin!“

Samal hetkel kuuldus teenijate ruumidest nii vali kaebehää, et proua Lennox haaras noormehe käsivarrest kinni ning Mary seisis, värisedes pealaest jalatallani. Kaebed muutusid üha metsikumaks ja metsikumaks.

„Mis see on? Mis see on?“ hingeldas proua Lennox.

„Keegi on surnud,“ vastas ohvitser. „Te ei öelnud, et see on puhkenud teie teenijate keskel.“

„Ma ei teadnud!“ ahastas *mem*-sahib. „Tulge kaasa! Tulge kaasa!“ Ning ta pöördus ja jooksis majja.

Seejärel saadi kuulda kohutavaid asju ja hommiku salapärasus sai ka Maryle selgeks. Koolera oli lahti puhkenud kõige

kardetavamal kujul ja inimesed surid nagu kärbsed. *Ayah* oli öösel haigestunud ja just praegu surnud ning seepärast teenijad olidki tõstnud hüttides kaebekisa. Veel samal päeval suri kolm teist teenijat ning ülejäänud põgenesid paanikas. Igal pool valitses kabuhirm, surevaid inimesi oli igas telgis.

Järgmisel päeval, keset korralagedust ja segadust, peitis Mary end lastetuppa, kuhu ta jäigi kõigist unustatuna. Keegi ei mõelnud temale, keegi ei vajanud teda, ning juhtusid kummalised asjad, millest ta midagi ei teadnud. Kõik need tunnid Mary vaheldumisi nuttis ja magas. Ta teadis vaid, et inimesed on haiged, ning kuulis salapäraseid ja hirmutavaid hääli. Kord puges ta söögituppa ja leidis selle tühjana, kuigi poolelijäänud söök oli laual ning toolid ja taldrikud näisid olevat tagasi tõugatud, nagu oleksid lõunastajad järsku mõnel ootamatul põhjusel üles tõusnud. Laps sõi mõne kuiviku ja puuvilja, ja kuna tal oli janu, jõi ta veiniklaasist, mis oli peaaegu täis. Vein oli magus, Mary ei teadnud, kui kange see oli. Õige pea tegi see teda väga uniseks, ta läks tagasi ja lukustas end lastetuppa, hirmutatud kisast, mis kostis hüttidest, ning ruttavate sammude kajast. Vein tegi ta nii uniseks, et ta suutis vaevu silmi lahti hoida, ta heitis maha oma asemele ega teadnud tükil ajal enam midagi.

Palju asju sündis nende tundide jooksul, mil ta nii raskesti magas, ent teda ei häirinud majas sisse ja välja liikuvate inimeste kaebed ja hääled.

Ärgates jäi ta lebama ning vahtis seinale. Maja oli täiesti vaikne. Ta polnud kunagi tundnud seda nii vaiksena. Polnud kuulda ei hääli ega samme. Mary tahtis teada, kas kõik on koolerast pääsenud ja mure on möödas. Ta tahtis teada ka, kes hakkab tema eest nüüd hoolitsema, kui *ayah* on surnud. Küllap vist uus *ayah*, ja võib-olla ta kuuleb uusi lugusid, sest Mary oli vanadest kaunis tüdinud. Ta ei nutnud oma amme surma pärast, sest ta polnud õrnasüdameline laps ega hoolinud kunagi palju kellestki. Kära ja ringijooksmine ning kaebed koolera pärast olid teda hirmutanud ning ta oli vihane olnud, sest kellelegi ei paistnud meenuvat, et ka tema on olemas. Kõik olid liiga hirmust rabatud selleks, et mõelda väikesele tüdrukule, keda keegi ei armastanud. Näis, nagu poleks inimestel koolera puhul meeles midagi muud peale iseendi, ent kui kõik on jälle paranenud, meenub mõnele kindlasti Mary ning ta tuleb otsima.

Kuid keegi ei tulnud ning Mary lebas ja ootas. Maja näis muutuvat üha vaiksemaks. Siis kuulis ta midagi matil sahisevat ning maha vaadates nägi ta väikest ussi, kes libises mööda matti ja vahtis teda kalliskive meenutavate silmadega. Mary ei kohkunud, sest see oli kahjutu väike olend, kes ei võinud talle viga teha, ning tal näis olevat rutt toast pääseda. Sellal kui Mary teda vaatles, libises ta ukse alla.

„Kui veider ja vaikne on kõik,“ sõnas Mary. „Näib, nagu poleks majas kedagi peale minu ja ussi.“

Ent järgmisel minutil kuulis ta samme õues ja siis verandal. Need olid meeste sammud ning mehed astusid majja, rääkides tasasel häälel. Keegi ei läinud neile vastu ega rääkinud nendega, paistis, nagu avaksid nad uksi ja vaataksid tubadesse.

„Milline tühjus!“ kuulis Mary üht häält. „See kena, kena naine! Ja arvatavasti ka laps. Kuulsin, et tal oli olemas ka laps, kuigi keegi pole kunagi teda näinud.“

Kui mehed paari minuti järel avasid lastetoa ukse, leidsid nad keset tuba seismas Mary, inetu, pahura väikese olendi, kes kortsutas kulme, sest ta hakkas tundma, et on näljane ja et teda on alandavalt hooletusse jäetud. Esimene sisseastuja oli suur mees, ohvitser, keda ta oli kord näinud isaga jutlemas. Ta näis väsinud ja murelik, ent Maryt silmates oli ta niivõrd üllatunud, et hüppas peaaegu tagasi.

„Barney!“ hüüdis ta. „Siin on üks laps! Laps, täitsa üksi. Sellises kohas! Helde taevas, kes see on?“

„Olen Mary Lennox,“ vastas väike tüdruk, ajades end kangelt sirgu. Tema arvates oli mehest väga hoolimatu nime-tada ta isa maja „selliseks kohaks“. „Jäin magama, kui kõik olid kooleras, ja ärkasin alles äsja. Miks keegi ei tule siia?“

„See ongi laps, keda keegi kunagi pole näinud!“ hüüdis mees, pöördudes oma kaaslase poole. „Ta on täiesti unustatud.“

„Miks mind on unustatud?“ küsis Mary jalgu trampides. „Miks keegi ei tule?“

Noor mees, kelle nimi oli Barney, vaatas talle otsa väga kurvalt. Maryle paistis koguni, nagu oleks ta silmi pilgutanud, et pisaraid tõrjuda.

„Vaene väike lapsuke!“ ütles ta. „Pole enam kedagi, kes tuleks.“

Nii kummaliselt ja järsku kuulis Mary, et tal pole enam ei isa ega ema, et nad on surnud ja öösel ära viidud ning et vähesed pärismaalastest teenijad, kes polnud surnud, olid põgenenud majast nii kiiresti kui võimalik, ilma et ühelegi oleks meenunud, et on olemas ka *missie*-sahib. Seepärast oligi kõik nii vaikne ning majas polnud tõesti kedagi peale tema ja väikese sahistava mao.